

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

استاد مطهری : مسعودی در مروج الذهب می نویسد که : در زمان عبدالملک یا یکی دیگر از خلفای بنی امیه که لهو و موسیقی خیلی رایج شده بود ، به خلیفه خبر دادند که فلان کس خواننده است و کنیز زیبایی دارد که او هم خواننده است و تمام جوان های مدینه را فاسد کرده و اگر به کار او نرسید ، این زن تمام مدینه را فاسد می کند .

خلیفه دستور داد که غُل به گردن آن مرد انداختند و آن ها را به شام بردند . وقتی در حضور خلیفه نشستند ، آن مرد گفت : معلوم نیست که آن چه او می خواند غنا باشد و از خلیفه خواست که خودش امتحان کند .

خلیفه دستور داد که کنیز بخواند ، او شروع به خواندن کرد ، کمی که خواند دید سر خلیفه تکان می خورد ، کم کم کار به جایی رسید که خود خلیفه شروع کرد به چهار دست و پا راه رفتن و می گفت : بیا جانم به این مرکوب خودت سوار شو .

واقعاً موسیقی قدرت عظیم و فوق العاده ای مخصوصاً از جهت پاره کردن پرده تقوا و عفت

دارد^۱.

هنر واقعی از نظر اسلام

وقتی اسم هنر به میان می‌آید تصور بعضی از هنر، موسیقی، رقص، تئاتر، نمایش فیلم و کارهایی از این قبیل است، به طوری که با این گونه امور بازیگران، مجالس جشن و صحنه نمایش فیلم و تئاتر را با سوت و کف حضار، گرم نمایند.

و برای آن که جاذبه و مشتری بیشتری داشته باشند به زنان بازیگر به پیروی از غربی‌ها در این گونه مسائل نقش عمده و مؤثری می‌دهند.

و عاقبت این محافل اختلاط زن و مرد، تحریک شهوت، بی‌بند و باری و سرانجام روابط نامشروع زن و مرد و گسستن نظام خانواده و متلاشی شدن جامعه خواهد بود.

در حالی که هنر واقعی از نظر اسلام آن است که به وسیله‌ی ابزاری مانند فیلم و تئاتر و... اعتقادات مردم به خداوند یگانه و عالم قبر و قیامت محکم شود و فرهنگ اصیل اسلامی و اخلاق مردم مخصوصاً جوانان رشد یابد.

در یک کلام، هنرمند کسی است که دل‌های مردم را متوجه خداوند حکیم سازد و جامعه را از غفلت و گناه دور کند.

و روحیه شجاعت و شهادت و مردانگی و غیرت و عفت را در کشور زنده نماید، به

^۱ . تعلیم و تربیت در اسلام ص ۵۳ .

طوری که با دیدن یک فیلم و تئاتر و ... جامعه تحت تأثیر قرار گیرد و نباید کسی

تراوش ذهنی خود را به نام اسلام به خورد جامعه دهد.^۲

نظرات امام خمینی درباره موسیقی

امام خمینی و هنر مقبول: ... تنها هنری مورد قبول قرآن است که صیقل دهنده اسلام ناب

محمدی صلی الله علیه و آله وسلم، اسلام ائمه هدی علیهم السلام، اسلام فقرای دردمند، اسلام پابرهنگان،

اسلام تازیانه خوردگان تاریخ تلخ و شرم‌آور محرومیت‌ها باشد.

هنری زیبا و پاک است که کوبنده سرمایه‌داری مدرن و کمونیسم خون آشام و نابودکننده

اسلام رفاه و تجمل، اسلام التقاط، اسلام سازش و فرومایگی، اسلام مرفهین بی‌درد و

در یک کلمه اسلام آمریکایی باشد.

هنر در مدرسه عشق نشان دهنده نقاط کور و مبهم معضلات اجتماعی، اقتصادی،

سیاسی و نظامی است.

هنر در عرفان اسلامی ترسیم روشن عدالت و شرافت و انصاف و تجسیم تلخ‌کامی

گرسنگان مغضوب قدرت و پول است.

هنر در جایگاه واقعی خود تصویر زالو صفتانی است که از مکیدن خون فرهنگ اصیل

اسلامی، فرهنگ عدالت و صفا لذت می‌برند...^۳

^۲ . بهشت جوانان ص ۳۷۶ .

^۳ . بهشت جوانان ص ۳۷۶ و ۳۷۷ به نقل از صحیفه نور ج ۲۱ ص ۱۴۵ .

موسیقی را حذف کنید

رادیو و تلویزیون را تبدیلیش کنید به یک رادیو و تلویزیون آموزنده ، موسیقی را حذف کنید .
 نترسید از این که به شما بگویند که ما موسیقی را که حذف کردیم کهنه پرست شدیم !
 باشد ما کهنه پرستیم ! از این نترسید .

همین کلمات نقشه است برای این که شماها را از کار جدی عقب بزنند . این که می گویند
 که اگر چنان چه موسیقی در رادیو نباشد آن ها می روند از جای دیگر می گیرند موسیقی را ،
 بگذار بگیرند از جای دیگر ، شما عجالاً آلوده نباشید ، آن ها هم کم کم برمی گردند به
 این جا . این عذر نیست که اگر موسیقی در رادیو نباشد ، آن ها می روند از جای دیگر
 موسیقی می گیرند .

حالا اگر از جای دیگر موسیقی بگیرند ، ما باید به آن ها موسیقی بدهیم؟! ما باید خیانت
 بکنیم؟! ...

این موسیقی را حذفش کنید به کلی ، عوض این یک چیزی بگذارید آموزنده باشد . کم کم
 مردم را و جوان های ما را عادت به آموزندگی بدهید ، از آن عادت خبیثی که داشتند
 برگردانید .

این که می بینید که جوان ها اگر این نبود می روند سراغ موسیقی دیگر ، برای این که این ها

عادت کردند! ... ۴.

رادیو و تلویزیون باید اصلاح بشود

من همیشه از این رادیو تلویزیون نگرانی داشته‌ام ، برای این که این رادیو تلویزیون یک بنگاهی است که از تمام این رسانه‌های گروهی مهم‌تر است ، برای این که الان در تمام دهات ، در تمام شهرستان‌ها ، تقریباً عمومی شده است .

رادیو تلویزیون هم تقریباً و آن‌ها هر مطلبی واقع می‌شود ، همه جای ایران و خارج متوجه می‌شوند . و این رادیو تلویزیون باید اصلاح بشود ، یعنی باید متحوّل بشود به یک بنگاه تعلیمی ، آن هم تعلیمات اسلامی ... ۵.

اهمیت نقش ارتباطی تلویزیون

مرحوم امام : ... رادیو تلویزیون می‌تواند یک مملکت را اصلاح کند و می‌تواند به فساد بکشد . این را نه روزنامه می‌تواند ، نه سینما می‌تواند ، نه تئاتر می‌تواند ، نه تبلیغات لفظی که در منابر است می‌تواند ، برای این که این‌ها همه شعاعشان محدود است .

رادیو شعاعش مثل تلویزیون است ، لکن فقط سمعی است . تلویزیون هم سمع است و

۴ . صحیفه امام ج ۹ ص ۲۰۵ .

۵ . صحیفه امام ج ۱۲ ص ۳۲۴ . بیانات [خطاب به مدیر واحد اطلاعات صدا و سیما (ضرورت تصفیه در سازمان)] ، زمان : ۳۱

اردیبهشت ۱۳۵۹ / ۶ رجب ۱۴۰۰ ، مکان : تهران ، جماران ، موضوع : ضرورت تصفیه در سازمان رادیو تلویزیون ، مخاطب : طارمی ،

محمد حسین (مدیر واحد اطلاعات صدا و سیما) ، ضرورت تحوّل در رادیو تلویزیون .

اهمیت تبلیغات رادیو و تلویزیون

مرحوم امام: تبلیغات تلویزیون می‌تواند از راه سمع مردم را یا تربیت کند، یا این که منهدم کند انسانیت آدم را، و از این جهت مسئولیت رادیو تلویزیون و افرادی که آن‌جا را اداره می‌خواهند بکنند از همه قشرهای دیگر بیشتر است و اثر تبلیغات آن‌ها هم از همه بیشتر است. یعنی اگر رادیو تلویزیون صحیح ما داشته باشیم، در تمام کشور این مسائل صحیح منتشر می‌شود و عامی و غیر عامی همه از [آن] استفاده می‌کنند.

و چنان‌چه این رادیو تلویزیون، خدای نخواسته یک انحرافی داشته باشد همه جمعیت را منحرف می‌کند...

تمام این رسانه‌ها باید مربی این جامعه باشند...^۷ این‌ها باید یک دارالتبلیغی، یک دستگاه سازنده باشد که به وسیله این‌ها یک مملکت، افرادی که یک امین صالح، یک افراد ملی - اسلامی بشود.^۸

وضعیت رسانه‌ها در زمان سابق

مرحوم امام: ... باید به فکر این معنا باشید که این دستگاه را متحول کنید به یک

^۶. صحیفه امام ج ۹ ص ۱۵۴ بیانات در جمع کارکنان سازمان صدا و سیما (نقش رادیو و تلویزیون) زمان: ۲۸ تیر ۱۳۵۸ / ۲۴ شعبان

۱۳۹۹ مکان: قم، موضوع: نقش رادیو و تلویزیون در اصلاح یا افساد مملکت، حضار: کارکنان بخش مالی و تولید سازمان صدا و سیما

^۷. صحیفه امام ج ۹ ص ۱۵۴.

^۸. صحیفه امام ج ۹ ص ۱۵۵.

دستگاه سازنده انسانی ، انسان بسازید ، از باب این که در طول مدت پنجاه سال گذاشتند انسان درست بشود...^۹

موسیقی روح انسان را تضعیف می کند

... امروز که مملکت دست خود شما و مقدراتش دست شماها هست ، هر کس در هر محلی که هست باید یک سازندگی ، یک تحوّل ، ایجاد کند . تحوّل به این معنا که رادیو تلویزیون در زمان طاغوت کارهای طاغوتی می کرد . نصف کارش به این می گذشت که جوان های ما را تضعیف کند به واسطه موسیقی .

موسیقی تضعیف می کند روح انسان را . موسیقی اسباب این می شود که انسان از استقلال فکری می افتد . نصف کار رادیو تلویزیون قضیه موسیقی بود ، یا نمایش دادن یک صحنه هایی که جوان های ما را به فساد می کشید ...^{۱۰}

موسیقی در بین اخبار ، غربزدگی است

... اگر شما علاقه دارید به اسلام ، علاقه دارید به کشور ، علاقه دارید به ملت خودتان ، این دستگاهی که دست شما هست ... این دستگاه را اصلاحش کنید ، یعنی غربی نباشید ، غرب زده نباشید ، که حتماً باید بین این خبر و این خبر ، موسیقی باشد ، این غربزدگی

^۹ . صحیفه امام ج ۹ ص ۱۵۵ .

^{۱۰} . صحیفه امام ج ۹ ص ۱۵۶ .

است ، یک طرح دیگری درست کنید ...^{۱۱}

موسیقی را ترکش کنید ، موسیقی هزل است

یک کارهایی بکنید که موسیقی را ترکش کنید . شما خیال نکنید که موسیقی یک چیزی است برای یک مملکت مترقی .

موسیقی خراب می کند دماغ^{۱۲} بچه‌های ما را ، مغز بچه‌های ما را فاسد می کند .

دائماً تو گوش یک جوان موسیقی باشد ، این دیگر به کار نمی‌رسد ، این دیگر نمی‌تواند فکر جدی بکند .

این که ما می‌گوییم که این‌ها را از بین ببرید و مکرر من گفته‌ام ، شاید تا حالا ده مرتبه بیشتر من به آقای قطب زاده^{۱۳} گفته‌ام که آقا این را بردارید از آن ، می‌گوید نمی‌شود .

من نمی‌دانم این « نمی‌شود » یعنی چه ؟! چرا نمی‌شود ؟!

شما به عرض من گوش بکنید . من عرض می‌کنم که اگر ما یک کاری که صلاح ملتمان است بکنیم ، غربی‌ها یا غرب زده‌ها بیایند به ما اشکال بکنند و بگویند که این‌ها کهنه پرستند ، ما باید دست برداریم برویم سراغ آن‌ها ؟ یا نه ، ما باید مصلحت خودمان را

^{۱۱} . صحیفه امام ج ۹ ص ۱۵۷ .

^{۱۲} . مغز .

^{۱۳} . آقای صادق قطب زاده سرپرست وقت سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران .

ملاحظه کنیم...^{۱۴}

مسائل تلویزیون و رادیو مسائل جدّی باید باشد نه مسائل هزل^{۱۵} مسائل موسیقی، مسائل هزل است، نه مسائل جدّی. شما باید مسائلتان مسائل جدّی [باشد]...^{۱۶}
... کسی که می‌خواهد مملکت درست کند، باید مسائلتش جدّی باشد، نه مسائل شوخی و هزل باشد.

اگر چنان چه فیلم می‌گذارید، فیلم جدّی سازنده، نه یک فیلم خراب کن که جوان‌های ما را به خرابی بکشد مثل زمان سابق... نترسید از این که به شما بگویند که‌هنه پرستید، ۵۰ سال به ما گفتند، بگویند، ما همینیم، مسائل را جدّی بگیرید...^{۱۷}

نقش‌های برای انحراف جوانان ما

... قضیه موسیقی یک مطلبی است که خوب، طبع جوان به آن توجه دارد. اگر یک مدتی این عادت کرد که موسیقی را باز کند و گوش کند، مغز این از تفکر در امور جدّی باز می‌ماند، می‌رود دنبال همین قضیه. این‌ها اموری است که با نقشه درست کردند که جوان‌های ما را منحرف کنند...^{۱۸}

^{۱۴}. صحیفه امام ج ۹ ص ۱۵۷.

^{۱۵}. هزل: بی‌هوده، شوخی.

^{۱۶}. صحیفه امام ج ۹ ص ۱۵۷.

^{۱۷}. صحیفه امام ج ۹ ص ۱۵۷ و ۱۵۸.

^{۱۸}. صحیفه امام ج ۹ ص ۱۷۵ سخنرانی [در جمع دانشجویان بابل (مقابله با مستکبرین - تجلیل از روحانیت)]، زمان: ۳۰ تیر ۱۳۵۸/

موسیقی مخدر مغز

... و از جمله چیزهایی که باز مغزهای جوان‌ها را مخدر است و تخدیر می‌کند موسیقی است. موسیقی اسباب این می‌شود که مغز انسان وقتی چند وقت به موسیقی گوش کرد، تبدیل می‌شود به یک مغزی غیر آن [مغز] کسی که جدی باشد. از جدیت، انسان را بیرون می‌کند، و متوجه می‌کند به جهاتی دیگر...^{۱۹}

... موسیقی از اموری است که البته هرکسی از موسیقی به حسب طبع خوشش می‌آید، لکن از اموری است که انسان را از جدّ بیرون می‌برد به یک مطلب هزل.

دیگر این جوانی که عادت کرد که روزی چند ساعتش را با موسیقی سر و کار داشته باشد... یک جوانی که اکثر اوقاتش را صرف بکند در این که پای موسیقی بنشیند و این‌ها،

این از مسائل زندگی و از مسائل جدی به کلی غافل می‌شود، عادت می‌کند، مثل همان که به مواد مخدره عادت می‌کند. کسانی که به مواد مخدره عادت می‌کنند، دیگر نمی‌توانند یک انسان جدی باشند که بتوانند در مسائل سیاسی فکر بکنند.

فکر انسان را موسیقی جوری می‌کند که دیگر نتواند در غیر همان محیط موسیقی و

۲۶ شعبان ۱۳۹۹، مکان: قم، موضوع: مقابله مؤمنین با مستکبرین - تجلیل از مبارزات روحانیت - مسائل جوانان، حضار:

دانشجویان دانشکده بابل، نقشه‌های دستگاه طاغوت برای انحراف جوانان.

۱۹. صحیفه امام ج ۹ ص ۲۰۰، سخنرانی [در جمع کارکنان رادیو دریا (ویژگیهای رژیم غیر الهی)]، زمان: ۳۰ تیر ۱۳۵۸ / ۲۶ شعبان

۱۳۹۹، مکان: قم، موضوع: ویژگیهای رژیم غیر الهی - نقش تربیتی رادیو و تلویزیون، حضار: کارکنان رادیو دریا، موسیقی،

منشأ تخدیر افکار.

مربوط به شهوات و مربوط به موسیقی نتواند اصلاً فکر بکند...^{۲۰}

رادیو و تلویزیون باید آموزنده باشد

... دستگاه تلویزیون یا دستگاه رادیو که آموزنده باید باشد، قدرت بدهد به جوان‌های ما، جوان‌های ما را نیرومند کند، نباید دستگاه تلویزیون جوری باشد که ده ساعت موسیقی بخوانند.

جوانی که نیرومند هست از نیرومندی برگردانند به یک حال خمار و به یک حال خلسه، مثل همان تریاک می‌ماند این هم این قدر با او فرق ندارد، این یک جور خلسه می‌آورد، آن یک جور خلسه می‌آورد. این‌ها باید تبدیل بشود...^{۲۱}

... یک مغزی که دنبال این رفت که موسیقی گوش بکند، و عادت به این [کرد] این مغز مریض می‌شود، این نمی‌تواند فکر این بکند که کشورش به چه حال دارد می‌گذرد، چه می‌گذرد در آن، دیگر دنبال این نیست، مثل یک آدم هروئینی می‌ماند...^{۲۲}

ضرورت تصفیه افراد ناسالم از صدا و سیما

و اما راجع به افراد، ... و بعضی افرادی که باید تصفیه بشوند، این‌ها باز سر کارها هستند. شما باید با سایر آقایانی که در آن جا هستند و متعهد، با هم این افرادی که الآن

^{۲۰}. صحیفه امام ج ۹ ص ۲۰۱ و ۲۰۲.

^{۲۱}. صحیفه امام ج ۹ ص ۲۰۴ و ۲۰۵.

^{۲۲}. صحیفه امام ج ۱۰ ص ۳۷.

برای مملکت ما مضر هستند ، این چپی‌ها و این‌هایی که به یک طرف ، این طرف رابطه دارند ، این‌ها را باید تصفیه کنید ، و بدون این که بترسید تصفیه کنید این‌ها را ، و به جای آن‌ها جوان‌های متعهد و اسلامی را بیاورید .

و آن‌هایی را که بیرون کردند از اشخاصی که متعهد بودند ، باز ببینید کسانی هستند که به درد می‌خورند ، آن‌ها را وارد کنید ، و کسانی که مضر هستند به این جا ، و لو فرض کنید متخصص هم باشند _ متخصص مضر ، ضررش بیشتر از غیر متخصص است _ این‌ها کنار باید بروند و تصفیه بشود ...^{۲۳}

کار حرامی را بکنیم که چیزی را می‌خواهیم نشان بدهیم

من از اولی که انقلاب پیروز شد و این امور به آقایان واگذار شد ، راجع به صدا و سیمای جمهوری اسلامی خیلی پافشاری داشتم که مسائلی که آن جا طرح می‌شود ، و وضع آن جا یک وضعی باشد که خودش مروج اسلام باشد .

اول هم بدتر شلوغ بود ، خیلی خیلی ناگوار بود . زمانی که قطب زاده^{۲۴} هم بود به ایشان من سفارش کردم که شما این موسیقی‌ها را بردارید ، این چیزهایی که نمی‌توانید جدا کنید از هم ، اصل آن را نگذارید .

ما یک کار حرامی را بکنیم که یک چیزی را می‌خواهیم نشان بدهیم ، این صحیح نیست ،

^{۲۳} . صحیفه امام ج ۱۲ ص ۳۲۷ .

^{۲۴} . آقای صادق قطب زاده سرپرست وقت سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران .

ایشان یا نتوانست یا نخواست ، نشد . بعدش هم که اشخاص آمدند مکرر گفتند ، که به ایشان هم گفتم که باید این طور باشد که این یک نمایی از جمهوری اسلامی است ، هم محتوای آن و هم کیفیت ، در محتوا هم نواقصی بود ، خیلی بهتر شده است ، لکن باز هم اصل این طور [مطلوب] نیست که نیست ، ...^{۲۵}

لزوم حفظ موازین اسلامی

... باید به این خیلی توجه بشود که موازین ، اسلامی باشد . باز هم این را تکرار می‌کنم که موسیقی‌ها باز کمی هست ، باید اشخاصی که مطلعند این‌ها موسیقی هستند مشاهده کنند ببینند اگر یک چیزی را می‌بینند موسیقی‌اش را نمی‌توانید رد کنید ، اصلش را رد کنید ...^{۲۶}

دیدگاه مقام معظم رهبری درباره موسیقی

... موسیقی اگر انسان را به بیکارگی و ابتذال و بی‌حالی و واخوردگی از واقعیت‌های زندگی بکشاند ، این موسیقی ، موسیقی حلال نیست ، موسیقی حرام است .
موسیقی اگر چنان‌چه انسان را از معنویت ، از خدا و از ذکر غافل کند این موسیقی حرام است .

^{۲۵}. صحیفه امام ج ۱۸ ص ۲۸۷ ، سخنرانی [در جمع اعضای شورای سرپرستی صدا و سیما (لزوم اصلاح برنامه‌ها)] ، زمان : صبح ۱۷

دی ۱۳۶۲ / ۳ ربیع الثانی ۱۴۰۴ ، مکان : تهران ، جماران ، موضوع : نقش صدا و سیما در ترویج اسلام و چهره ایران ، و لزوم

اصلاح برنامه‌های آن ، حضار : اعضای شورای سرپرستی صدا و سیما ، لزوم توجه به کیفیت و محتوای برنامه‌های صدا و سیما .

^{۲۶}. صحیفه امام ج ۱۸ ص ۲۹۰ .

موسیقی اگر انسان را به گناه و شهوترانی تشویق کند این موسیقی حرام است . . .

ممکن است فرضاً یک موسیقی ساده بی ضرری را اجرا کنند ، لیکن شعری که در این موسیقی خوانده می شود شعر گمراه کننده ای باشد ، شعر تشویق کننده به بی بندوباری ، به ولنگاری ، به شهوترانی ، به غفلت ، و این طور چیزها باشد ، آن وقت حرام می شود . . .^{۲۷}

تهمتی ناروا

سؤال: . . . آیا این گفته که حضرت امام قدس سره موسیقی را به طور مطلق حلال اعلام کرده اند ، صحیح است ؟

جواب از مقام معظم رهبری : نسبت حلال دانستن موسیقی به طور مطلق به راحل عظیم الشان حضرت امام خمینی قدس سره کذب و افتراء است . امام قدس سره معتقد به حرمت موسیقی مطرب و لهوی مناسب با مجالس لهو و معصیت بودند و نظر ما همین است . . .^{۲۸}

سؤال : اینجانب پای تلویزیون می نشینم و بچه ها از ۵ ساله تا ۲۰ ساله ، از دختر و پسر ، از محصل مدرسه تا طلبه همه به تلویزیون نگاه می کنند .

و بنده مواردی خلاف شرع مشاهده می کنم و به خاطر این که فرهنگ اسلامی بچه ها خراب نشود و حرام را حلال ندانند و منکر را معروف نشناسند ، این موارد را به آنان

^{۲۷} . بهشت جوانان ص ۳۶۶ و ۳۶۷ . روزنامه جمهوری اسلامی ۱۸ بهمن ۱۳۷۷ شماره ۵۷۰۲ سال بیستم ص ۳ .

^{۲۸} . أجوبة الاستفتاءات فارسی ص ۲۵۰ س ۱۱۴۰ .

گوشزد می‌کنم . اما بعضی از طلاب برخورد شدیدی با بنده می‌کنند ، می‌گویند : حضرت امام ، همه برنامه‌های تلویزیون را حلال می‌دانند .

حال بفرمایید در مقابل نشان دادن زنان نامحرم با آرایش و خنده و نازی که می‌کنند و موسیقی که پخش می‌کنند تکلیف چیست ؟

جواب از آیت الله فاضل لنکرانی : هنوز برنامه‌های تلویزیون و رادیو صد در صد اسلامی نیست و در میان آنها احیاناً برخی از موارد غیر مشروع وجود دارد که با عنایت خاص مسؤولان اصلاح خواهد شد .

ولی لازم است در برخورد با جوان‌ها و نوجوان‌ها به گونه‌ای عمل شود که اعتقاد آنان نسبت به اصل نظام مقدس جمهوری اسلامی تزلزل پیدا نکند ، زیرا که نظام مذکور حافظ اساس اسلام و تشیع است . . . ، در عین حال از مواردی که اطمینان به حرمت دارید اجتناب کنید و چنان چه مفسده‌ای در کار نباشد ، دیگران را ارشاد کنید^{۲۹} .

تذکر : در شماره‌های بعد نظرات فقهی مرحوم امام و مقام معظم رهبری به صورت مبسوط مطرح می‌گردد .

صدا و سیما

سؤال : موسیقی که از رادیو و تلویزیون جمهوری اسلامی پخش می‌شود ، چه حکمی

^{۲۹} . جامع المسائل ج ۱ ص ۲۴۶ و ۲۴۷ س ۱۰۰۲ .

دارد...؟

جواب از مقام معظم رهبری: پخش از رادیو و تلویزیون به تنهایی دلیل شرعی بر مباح و حلال بودن آنها محسوب نمی‌شود.^{۳۰}

سؤال: ... آیا موسیقی‌هایی که در حال حاضر در رادیو و تلویزیون نواخته و خوانده می‌شود مجاز است...؟

جواب از مرحوم امام: موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد...^{۳۱}.

سؤال: ... آیا آهنگ‌هایی که رادیو و تلویزیون پخش می‌کند از نظر شرعی اشکال دارد؟

جواب از مرحوم امام: موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد و تشخیص با عرف است.^{۳۲}

سؤال: آیا پخش شدن برنامه‌هایی از صدا و سیما می‌تواند دلیل بر جایز بودن آن باشد، به

عبارت دیگر آیا در حال حاضر تمام برنامه‌های صدا و سیما موافق با شرع مقدّس است؟

جواب از آیت الله نوری همدانی: خیر.^{۳۳}

سؤال: معمولاً مرسوم است که در جشنواره‌های هنری کشوری و منطقه‌ای... از

گروه‌های سرود آن هم با ادوات و ابزاری مانند دوتار، شش‌تار، پیانو، تمبک، دایره و

^{۳۰}. أجوبة الاستفتاءات فارسی ص ۲۵۰ قسمتی از سؤال ۱۱۴۰.

^{۳۱}. استفتاءات ج ۲ ص ۱۳ و ۱۴ س ۲۹.

^{۳۲}. استفتاءات ج ۲ ص ۱۴ س ۳۱.

^{۳۳}. هزار و یک مسئله فقهی ج ۲ ص ۱۶۴ س ۵۴۷.

رقص دسته جمعی و چوب بازی استفاده می شود .

در این رابطه حکم الله را بیان فرمائید ؟ چنان چه اشکال شرعی دارد ، مشاهده می شود که مسائل فوق الذکر در سیمای جمهوری اسلامی پخش می گردد ، استفاده از آن برای ما چه حکمی دارد ؟

جواب از مقام معظم رهبری : اگر در نظر شنونده از قسم خوانندگی و نوازندگی مطرب لهنوی که غالباً در مجالس لهنو و گناه از آن استفاده می شود نباشد گوش دادن به آن اشکال ندارد و گرنه جایز نیست و مجرد پخش از صدا یا سیما حجت شرعی بر اباحه و حلیت آن برای شنونده نیست^{۳۴} .

سؤال : آیا استماع^{۳۵} تمام برنامه های صدا و سیما از نظر شرعی مجاز است یا خیر ؟

جواب از مقام معظم رهبری : در برنامه های صدا و سیما ممکن است مواردی منطبق بر موازین شرعی نباشد و تشخیص موضوع بر عهده شخص شنونده یا بیننده است ، اگر تشخیص دهد این موسیقی مطرب لهنوی است یا این برنامه مفسده انگیز است نباید گوش کند و ببیند^{۳۶} .

^{۳۴} . مسائل جدید ج ۱ ص ۶۱ .

^{۳۵} . گوش دادن .

^{۳۶} . مسائل جدید ج ۱ ص ۶۲ .

سؤال: آیا صرف پخش برنامه یا موزیکی از صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران،

می تواند دلیل مجاز بودن آن باشد؟

جواب از آیت الله مکارم شیرازی: پخش آهنگ از صدا و سیما، دلیل بر مجاز بودن آن

نیست و خود مسئولین نیز اعتراف دارند که هنوز صدا و سیما تصفیه کامل نشده است.^{۳۷}

سؤال: گوش دادن به موزیکها و سرودهایی که از رادیو یا تلویزیون جمهوری اسلامی

پخش می شود چه حکمی دارد؟

جواب از آیت الله نوری همدانی: اگر موجب فساد نباشد، اشکال ندارد.^{۳۸}

سؤال: حضرتعالی استماع آهنگهایی که از صدا و سیما پخش می شود، چگونه می بینید؟

جواب از آیت الله سید محمد شاهرودی: چون مشتمل بر آهنگهای حرام است لذا احتیاط

آنست که از همه آن اجتناب شود مگر آهنگهایی که یقیناً مطرب و مناسب مجالس لهو

نباشد.^{۳۹}

سؤال: موسیقیهایی که از صدا و سیما پخش می شود، بعضی از آنها در زمان طاغوت

نیز پخش می شد و بعضی دیگر موزیک متن فیلمهای خارجی است و بعضی موسیقی

^{۳۷} . استفتائات جدید ج ۲ ص ۲۳۲ س ۷۱۲ .

^{۳۸} . هزار و یک مسئله فقهی ج ۲ ص ۱۶۳ س ۵۴۱ .

^{۳۹} . استفتائات ص ۴۱۳ س ۱۶۱۴ .

بدون صدای خوانندگان زمان طاغوت است ، خواهشمند است موارد مباح و حرام آن‌ها را بیان فرمایید .

آیات عظام مرحوم امام ، مقام معظم رهبری ، فاضل لنکرانی ، مکارم شیرازی : موسیقی مطرب حرام است (اگر چه از صدا و سیما پخش شود) و صداهای مشکوک مانع ندارد .

آیت الله بهجت : موسیقی و آهنگی که با آلات موسیقی نواخته شود ، مطلقاً اشکال دارد .

آیت الله تبریزی : بنا بر احتیاط واجب باید از موارد مشکوک پرهیز کرد .

آیت الله گلپایگانی : شنیدن موسیقی مطلقاً حرام است خواه از صدا و سیما پخش بشود یا نشود^{۴۰} .

سؤال : شنیدن موسیقی‌هایی که از صدا و سیما پخش می‌شود چه صورت دارد ؟

جواب از آیت الله بهجت : فرقی با موارد دیگر نمی‌کند و به طور کلی شنیدن موسیقی مطرب حرام است و در فرض مذکور به هر نحو ممکن باید از شنیدن آن اجتناب نمود^{۴۱} .

سؤال : آهنگ‌هایی که تلویزیون پخش می‌کند چه حکمی دارد ؟

جواب از آیت الله تبریزی : گوش دادن به موسیقی لهوی چه از تلویزیون باشد و چه غیر آن

^{۴۰} . احکام روابط زن و مرد و مسائل اجتماعی آنان ص ۲۲۶ و ۲۲۷ س ۲۹۹ .

^{۴۱} . استفتائات از محضر آیت الله بهجت ج ۴ ص ۵۲۲ س ۶۳۲۲ .

تذکر : آیت الله بهجت گوش دادن به موسیقی غیر مطرب را هم بنا بر احتیاط واجب حرام می‌دانند .

حرام است و ملاک حرمت و حلیّت ، تلویزیون نیست .^{۴۲}

سؤال : گوش کردن آهنگ‌هایی که در صدا و سیما پخش می‌شوند چه حکمی دارد ؟

جواب از آیت الله تبریزی : ملاک در حرمت و حلیّت پخش موسیقی از صدا و سیما نیست ،

موسیقی لاهوی (نواختن با آلات مخصوصه که مناسب مجالس خوشگذرانی باشد) و گوش

دادن به آن جایز نیست چه از صدا و سیما پخش شود یا از غیر آن .^{۴۳}

سؤال : با توجه به وضعیت کنونی و موقعیت فعلی رادیو و تلویزیون و پخش فیلم‌های

مختلف و موزیک‌هایی که از این دو پخش می‌شود ، نظرتان راجع به آن چیست ؟

جواب از آیت الله تبریزی : گوش دادن به غنا و موسیقی لاهوی حرام است و فیلم‌ها نیز چنان

چه موجب تهییج شهوت بر حرام یا ترویج فساد در جامعه باشد نگاه کردن جایز نیست .^{۴۴}

وظیفه صدا و سیما

مقام معظم رهبری : . . . صدا و سیما نه وسیله‌ای صرفاً برای سرگرمی یا خبر رسانی ، که

مدرسه‌ای عمومی برای همه قشرها در سراسر کشور است و برنامه‌هایی که از آن پخش

می‌شود چه مثبت و چه منفی ، آثاری عمیق در روحیه و فکر و رفتار و فرهنگ و بینش

مخاطبان خود بر جای می‌گذارد .

^{۴۲} . استفتائات جدید ج ۲ ص ۲۰۶ س ۹۳۵ .

^{۴۳} . استفتائات جدید ج ۲ ص ۲۱۲ س ۹۵۷ .

^{۴۴} . استفتائات جدید ج ۲ ص ۲۱۳ س ۹۶۷ .

وظیفه گردانندگان این رسانه سراسری از این رو بسیار خطیر و سنگین است. اندکی غفلت از گردش امور و بی‌توجهی به تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها در آن، گاه آثار بی‌جبرانی برجای می‌گذارد.

پخش برنامه‌های هنری و فیلم‌ها و گزارش‌هایی که جوانان و کودکان را به رفتار سالم و اندیشه درست رهنمون می‌شود و دین‌داری و تعهد و انضباط و محبت و تعاون و حضور در صحنه‌های انقلابی و سیاسی را به آنان می‌آموزد، و عشق به فرهنگ و میهن و مردم خویش را در آنان پدید می‌آورد، کاری درخشان و حسنه‌ای ماندگار است و کشور را در برابر امواج تهاجم فکری و فرهنگی و تبلیغاتی بیمه می‌کند.

و در منطقه مقابل، پراکندن فیلم‌ها و سریال‌ها و برنامه‌هایی که آنان را مجذوب خواسته‌های غلط و انحرافی می‌سازد یا به بی‌بند و باری و معاشرت‌های نامشروع یا خشونت‌های خونین - که امروز آفت جوامع غربی به خصوص آمریکا است - می‌کشاند و در رفتار و پوشش و معاشرت و آرمان‌گزینی، مقلد بیگانگان بار می‌آورد، یا حقایق گذشته و حال کشور را واژگونه می‌نماید و مخاطبان را به یأس از خود و فریفتگی به بیگانه یا به سرگرمی‌ها و عادت‌های ناسالم و مَهْلَک و به اسراف سوق می‌دهد، لطمه‌ای است که به آسانی قابل جبران نیست و وزر و وبال آن گریبان‌گیر همه خواهد شد.

... تنوع و جذابیت در صدا و به خصوص سیما شرط لازم توفیق آن رسانه است ولی این

نباید موجب گرایش به شیوه‌های زیان بخش و مخرب گردد.

ترویج فرهنگ غربی و استفاده ابزاری از جاذبه‌های جنسی یا استفاده از موسیقی‌های لهوی و حرام و چیزهایی از این قبیل نباید به بهانه جذاب کردن تلویزیون به این دستگاه مؤثر که در معرض دید همه قشرها و خانواده‌ها است، راه یابد...^{۴۵}

مجوزهای وزارت ارشاد

سؤال: آیا استماع نوار خواننده‌های ترانه که فعلاً از مواضع قبلی خود که فساد بوده، دست برداشته و توسط وزارت ارشاد مجوز گرفته‌اند جایز است؟

جواب از آیت الله مکارم شیرازی: ... کلیه صداها و آهنگ‌هایی که مناسب مجالس لهو و فساد است حرام و غیر آن حلال است و تشخیص آن‌ها با مراجعه به اهل عرف عام خواهد بود و گرفتن مجوز از وزارت ارشاد کافی نیست.^{۴۶}

سؤال: اخیراً نوار موسیقی و ترانه‌ای که زن‌ها به صورت همخوانی اجراء کرده‌اند به عنوان نوای قریه ... که در آن از مضامینی از قبیل عزیز بنشین کنارم و ... استفاده شده با مجوز شماره ۲۷۴۰ / ۳ / وزارت ارشاد اسلامی پخش شده، خرید و فروش و تکثیر و گوش دادن این قبیل ترانه‌ها از نظر شرعی چه حکمی دارد؟

^{۴۵} . روزنامه رسالت پنج شنبه برابر با ۱۱ صفر ۱۴۲۰ هـ. ق ۶ / ۳ / ۷۸ .

^{۴۶} . استفتانات جدید ج ۲ ص ۲۳۳ س ۷۱۵ .

جواب از آیت الله نوری همدانی : تکثیر و خرید و فروش هر آهنگی که موجب تهییج

شهوت و ترغیب به فساد باشد حرام است.^{۴۷}

سؤال : متأسفانه اخیراً نوارهای موسیقی همراه با خوانندگی خوانندگان زن با مجوز وزارت

ارشاد منتشر شده است ، آیا تکثیر و استماع این گونه نوارها چگونه است ؟

آیت الله بهجت : جایز نیست .

آیت الله صافی گلپایگانی : استماع آنها حرام و تکثیر یا به دیگران دادن آن نیز حرام است

و مجوز وزارت ارشاد وجه شرعی ندارد بلکه اشاعه فساد است .

آیت الله مکارم شیرازی : تکثیر و استماع این گونه نوارها حرام است و مجوز وزارت ارشاد

حکم الهی را تغییر نمی دهد .

آیت الله فاضل لنکرانی : جایز نیست .

آیت الله تبریزی : گوش دادن و تکثیر نوارهای مزبور حرام است . مؤسسه یا شخصی اجازه

بدهد یا ندهد.^{۴۸}

سؤال : آیا داشتن مجوز از وزارت ارشاد دلیل بر مجاز بودن صدای خواننده یا ترانه‌ی او

می باشد ؟

جواب از آیت الله بهجت : مجوز آن وزارت خانه ، نمی تواند مجوز شرعی برای نوارهای

^{۴۷} . هزار و یک مسئله فقهی ج ۲ ص ۱۶۴ س ۵۴۴ .

^{۴۸} . مسائل جدید ج ۳ ص ۷۷ و ۷۸ .

موسیقی و ترانه باشد.^{۴۹}

سؤال: استماع نوارهای موسیقی بدون کلام کلاسیک غربی از قبیل پیانو، ارگ و با مجوز وزارت ارشاد اسلامی صادر می‌شود، آیا محل اشکال است؟

جواب از آیت الله تبریزی: گوش دادن به موسیقی لاهوی حرام است و در حرمت موسیقی لاهوی بین انواع آن فرقی نیست چه شخص یا مؤسسه‌ای اجازه پخش و نشر آن را بدهد یا اجازه ندهد.^{۵۰}

وزارت ارشاد و صدا و سیما ملاک حلال و حرام نیست

سؤال: چرا اداره ارشاد نوارهایی پخش می‌کند که با نوارهای ترانه فرقی ندارد؟

جواب از آیت الله تبریزی: این ابتلایی است که مؤمنین به آن مبتلا می‌شوند، ما تذکر داده‌ایم لکن ترتیب اثر نمی‌دهند. در هر حال وزارت ارشاد ملاک حلال و حرام نیست، همین طور که صدا و سیما هم ملاک نمی‌باشد.^{۵۱}

سؤال: در بعضی از بانک نوارهای مساجد، نوارهایی در اختیار عموم قرار می‌گیرد که موجب رقص و... می‌گردد و این در حالی است که می‌گویند: وزارت ارشاد مجوز داده است، آیا هر نوار که وزارت ارشاد مجوز بدهد اسلامی می‌باشد و جایز می‌باشد؟

^{۴۹} . استفتائات از محضر آیت الله بهجت ج ۴ ص ۵۲۲ س ۶۳۲۱ .

^{۵۰} . استفتائات جدید ج ۲ ص ۲۰۷ س ۹۳۹ .

^{۵۱} . استفتائات جدید ج ۲ ص ۴۹۳ س ۲۰۲۰ .

جواب از آیت الله تبریزی : اولاً وزارت ارشاد مرجع تشخیص حرام و حلال نیست . و ثانیاً
غنا و موسیقی لیهوی ، گوش دادن به آن حرام است چه شخص یا مؤسسه‌ای تجویز کند
یا خیر^{۵۲} .

سازمان‌ها و نهادها

سؤال : گوش دادن به نوارهایی که توسط سازمان تبلیغات اسلامی و یا مؤسسه اسلامی
دیگر مجاز اعلام شده‌اند ، چه حکمی دارد ... ؟

جواب از مقام معظم رهبری : جواز گوش دادن به نوارها منوط به تشخیص خود مکلف است ،
که اگر تشخیص دهد مشتمل بر غنا و موسیقی لیهوی مناسب با مجالس عیش و نوش و
خوش‌گذرانی و همچنین مطالب باطل نیست ، گوش دادن به آن اشکال ندارد .

بنابراین تجویز آن توسط سازمان تبلیغات اسلامی و یا هر مؤسسه اسلامی دیگر به تنهایی
دلیل شرعی برای مباح بودن آن نیست ...^{۵۳} .

سؤال : گوش دادن به نوارهایی که توسط وزارت ارشاد یا حوزه هنری سازمان تبلیغات تهیه
می‌شود و از نظر آنان مجاز است چه حکمی دارد ؟

مقام معظم رهبری : اگر فیلم‌ها یا نوارها به نظر مکلف عرفاً مشتمل بر غنا یا موسیقی

^{۵۲} . استفتائات جدید ج ۲ ص ۲۰۷ س ۹۴۰ .

^{۵۳} . أجوبة الاستفتائات فارسی ص ۲۴۸ س ۱۱۲۹ .

مطرب و لهوی مناسب با مجالس لهو و گناه باشد ، توزیع و عرضه آن‌ها و همچنین دیدن و گوش دادن به آن‌ها برای او جایز نیست و مجرد تأیید برخی از ادارات مربوطه زمانی که نظر مکلف در تشخیص موضوع با نظر تأییدکنندگان مخالف است دلیل شرعی برای جواز محسوب نمی‌شود .

آیت الله بهجت : نواری که فساد انگیز است استماع آن حرام است و همین طور اگر مطرب باشد استماع آن‌ها حرام است .

آیت الله تبریزی : گوش دادن به موسیقی لهوی حرام است چه از نوار باشد یا غیر نوار ، اجازه دادن یا ندادن یک مؤسسه یا سازمان اعتبار و اثری ندارد .

آیت الله فاضل لنکرانی : موسیقی اگر مطرب و مهیج و مناسب مجالس خوشگذرانی باشد حرام است ، در غیر این صورت اشکالی ندارد و عناوین مختلف یا مرکز پخش و مجوز ارشاد تأثیری در این حکم ندارد .

آیت الله صافی گلپایگانی : اگر مشتمل بر غنا و موسیقی (ساز و آواز) باشد حرام است .

آیت الله مکارم شیرازی : کلیه صداها و آهنگ‌هایی که مناسب لهو و فساد است حرام و غیر آن حلال است و تشخیص آن با مراجعه به اهل عرف خواهد بود و مجوز وزارت ارشاد حرام را حلال نمی‌کند^{۵۴} .

سؤال : کمیته امداد و برخی نهادها و ادارات در مراسم‌های عروسی یا جمع‌آوری کمک‌های

^{۵۴} . مسائل جدید ج ۳ ص ۷۹ و ۸۰ .

مردمی از گروه‌های ارکستر موسیقی و گروه‌های سرود پسر و دختر استفاده می‌کنند ،

آیا شرعاً جایز است ؟

آیت الله فاضل لنکرانی : اگر مفسده داشته باشد ، جایز نیست و باید توجه داشت که نوعاً بر

چنین مواردی مفسده مترتب است .

آیت الله صافی گلپایگانی : حرام است .

آیت الله تبریزی : عمل مذکور حرام است ، استعمال آلات موسیقی به کیفیت لهوی حتی

در مراسم عروسی جایز نیست .

آیت الله بهجت : استفاده از آلات لهو در لهو حرام است و در غیر لهو مبنی بر احتیاط است

و موسیقی مطرب ولو در عروسی جایز نیست .

آیت الله مکارم شیرازی : برای کارهای خیر تنها از درآمدهای مشروع باید استفاده کرد^{۵۵} .

تعلیم و آموزش موسیقی و سلیقه های شخصی

سؤال : زمزمه‌هایی به گوش می‌رسد مبنی بر این که در مدارس کلاس موسیقی به عنوان

یک درس قرار داده شود ، آیا متولیان فرهنگی از نظر شرعی مجاز به چنین اقدامی هستند ؟

مقام معظم رهبری : آموزش موسیقی و نوازندگی به نونهالان موجب انحراف آنان و ترتب

مفاسد است و جایز نیست . مسئولین فرهنگی مجاز نیستند سلیقه‌های شخصی خود را به

اسم نشر فرهنگ و معارف در آموزش و پرورش نوجوانان به کار بگیرند .

آیت الله صافی گلپایگانی : واضح است که جایز نیست .

آیت الله مکارم شیرازی : این کار جایز نیست .

آیت الله بهجت : حرام است .

آیت الله تبریزی : یاد دادن و یاد گرفتن و گوش دادن به موسیقی لهوی حرام است^{۵۶} .

سؤال : یادگیری خوانندگی یا نوازندگی موسیقی توسط جوانان و نوجوانان چه حکمی دارد ؟

جواب از آیت الله بهجت : حرام است^{۵۷} .

سؤال : یاد دادن و یاد گرفتن موسیقی چه حکمی دارد ؟

جواب از آیت الله تبریزی : یاد دادن و یاد گرفتن موسیقی لهوی جایز نیست^{۵۸} .

سؤال : فرا گرفتن موسیقی که جهت آن کلاس برگزار می کنند چه حکمی دارد ؟

جواب از آیت الله سید محمد شاهرودی : از آن خودداری نمایید^{۵۹} .

سؤال : آیا اشتغال به تعلیم و آموزش غنا و موسیقی جایز است ؟ حکم پول و اجرتی که در

مقابل این کار دریافت می شود ، چیست ؟

جواب از آیت الله سید محمد شاهرودی : اشتغال به تعلیم غنا و موسیقی جایز نیست و اجرت

^{۵۶} . مسائل جدید ج ۳ ص ۸۷ و ۸۸ و ۸۹ و ج ۱ ص ۶۲ .

^{۵۷} . استفتائات از محضر آیت الله بهجت ج ۴ ص ۵۲۶ س ۶۳۳۸ .

^{۵۸} . استفتائات جدید ج ۲ ص ۲۱۳ س ۹۶۶ .

^{۵۹} . استفتائات ص ۴۱۴ س ۱۶۲۰ .

آن حرام است.^{۶۰}

منافات داشتن موسیقی با اهداف جمهوری اسلامی

سؤال: طبق برنامه ریزی اعلام شده بنابراین است که خانه‌های موسیقی و هنرستان‌هایی در این رابطه در شهرستان‌ها تشکیل شود که با عکس‌العمل مردم مواجه شده است. نظر حضرتعالی در رابطه با رواج موسیقی چیست؟

مقام معظم رهبری: آموزش موسیقی و ترویج آن برای نوجوانان با اهداف نظام جمهوری اسلامی سازگار نیست.

آیت الله تبریزی: موسیقی لهوی تعلیم و تعلم و اجرت گرفتن برای آن حرام است و این‌ها مظاهر فساد است که به خاطر مسامحه بعضی از متصدیان شروع شده است.

آیت الله مکارم شیرازی: بدون شک تأسیس این گونه مراکز موجب گسترش فساد است و جایز نیست.

آیت الله بهجت: موسیقی مطرب، شنیدن آن و تعلیم و تعلم آن و تعاون آن حرام است.

آیت الله صافی گلپایگانی: موسیقی و ترویج و تأسیس مراکز برای تعلیم آن هم حرام است.^{۶۱}

^{۶۰}. استفتائات ص ۴۱۴ ص ۱۶۲۱.

^{۶۱}. مسائل جدید ج ۱ ص ۵۹ و ۶۰.

نیت ملاک نیست

سؤال: آیا یادگیری موسیقی و سرودها جایز است؟

جواب از آیت الله خویی: اگر آن چه که یاد می‌گیرد متعارف مجالس فسق و فجور باشد یادگیری آن جایز نیست و اگر چه قصدش این باشد که آن چه یاد گرفته در مجالس فسق و فجور به کار نبرد و در غیر لهو و لعب به کار ببرد، یعنی اگر اصل موسیقی لهوی باشد اگر چه این شخص آن را در لهو و لعب به کار نبرد یادگیری و به کار بردن آن جایز نیست.^{۶۲}

تشویق و تجلیل از نوازندگان

سؤال: اخیراً مشاهده می‌شود در برخی روزنامه‌ها از بعضی نوازندگان حرفه‌ای و حرفه آن‌ها، به تعبیراتی مثل استاد توانا و نوازنده برجسته فلان نوع از آلات لهو و یا با درج عکس آن‌ها در صفحه اول روزنامه، از آنان تجلیل به عمل می‌آورند یا با برگزاری برنامه‌ها و مراسم ویژه، آنان را مورد تشویق قرار می‌دهند، مستدعی است نظر مبارک را از لحاظ حکم شرعی جهت رفع شبهه مرقوم فرمایید.

جواب از آیت الله صافی گلپایگانی: این تجلیلات و تشویقات شرعاً حرام و ترویج باطل و

^{۶۲}. استفتانات پرسش و پاسخ از محضر آیت الله خوئی، ص ۲۵۵ س ۸۵۴.

معارضه با احکام و سنن اسلامی و اهانت به شئون نظام جمهوری اسلامی است ، همکاری و شرکت در این برنامه‌ها و مجالسی که برای تجلیل از این حرفه‌ها به عنوان یادبود و غیره برگزار می‌شود حرام و موجب بروز مفسد و شیوع ملامه‌ی و مناهای است

أَعَاذَنَا اللَّهُ تَعَالَى مِنْ هَذِهِ الشُّرُورِ وَ عَصَمَنَا وَ إِيَّاكُمْ مِمَّا يُوجِبُ سَخَطَهُ وَ غَضَبَهُ .^{۶۳ ۶۴}

سؤال : تشویق و تجلیل از بعضی نوازندگان و حرفه آن‌ها در بعضی روزنامه‌ها و مجالس و رسانه‌های خبری دیگر و شرکت در این برنامه‌ها و تشویق آن‌ها چه حکمی دارد ؟

جواب از آیت الله بهجت : چون نواختن و شنیدن موسیقی مطرب حرام است ، کلیه اموری که به عنوان مقدمه یا ترویج آن محسوب می‌شود نیز حرام است .^{۶۵}

اشتغال به موسیقی در پایگاه‌های بسیج

مقام معظم رهبری : استفاده از آلات و ابزار موسیقی در نواختن مطرب لهوی حرام است و استعمال این قبیل آلات حتی در غیر موسیقی مطرب لهوی اگر مستلزم مفسدی باشد جایز نیست ، ولی استفاده از آلات موسیقی در نواختن موسیقی غیر مطرب لهوی چنانچه مفسدی بر آن مترتب نباشد فی نفسه منعی ندارد .

^{۶۳} . از این شرور به خدا پناه می‌بریم و خداوند متعال ما و شما را از آن چه که موجب سخط و غضب او می‌شود نگاه دارد .

^{۶۴} . جامع الاحکام ج ۱ ص ۲۹۳ و ۲۹۴ س ۱۰۰۸ .

^{۶۵} . استفتانات از محضر آیت الله بهجت ج ۴ ص ۵۲۲ و ۵۲۳ س ۶۳۲۳ .

لیکن در هر صورت ترویج موسیقی و اهتمام و اشتغال به آن با هدف‌های نظام اسلامی منافات دارد مخصوصاً اشتغال به نوازندگی در پایگاه بسیج برای عزیزان بسیجی و جهی ندارد و صلاح نیست، جلوگیری از محرّمات و مفساد اجتماعی، و جذب جوانان و نیروی مقاومت اسلامی راهش پرداختن به نوازندگی نیست، بلکه باید از طریق امر به معروف و نهی از منکر و کارهای فرهنگی مناسب اقدام شود. ان شاء الله موفق باشید.^{۶۶}

مصرف بیت المال

سؤال: متأسفانه برخی متصدیان فرهنگی کشور برخی از نویسندگان طاغوتی را تشویق کرده یا با برپایی جشنواره‌های موسیقی هدایایی را به عنوان تشویق به موسیقی دانان می‌پردازند، آیا صرف بیت‌المال مسلمین در این راستا و اهدای هدایا از بیت المال به این‌گونه افراد و اساساً این حرکت در نظام جمهوری اسلامی چه صورت دارد؟

جواب از مقام معظم رهبری: صرف بیت المال مسلمین باید بر طبق موازین قانونی و شرعی صورت پذیرد.

آیت الله مکارم شیرازی: این کار شرعاً جایز نیست و در جمهوری اسلامی خطایی بزرگتر محسوب می‌شود.

آیت الله تبریزی: تشویق کسانی که موسیقی لاهی می‌زنند حرام است و کسی که اموال

عمومی را صرف آنها می‌کند ضامن است و نزد خداوند متعال مسئول اعمالش می‌باشد و باید توبه کند و گرنه در آخرت مسئول خواهد بود.

آیت الله صافی گلپایگانی: تعلیم و تعلم موسیقی و صرف بیت المال مسلمین در این گونه امور حرام و موجب اشتغال ذمه مسئولین مربوطه است. خداوند مسلمین را از فتنه آخرالزمان حفظ فرماید.

آیت الله فاضل لنکرانی: به طور کلی اگر کار حرامی صورت گیرد به هیچ وجه جایز نیست.^{۶۷}
سؤال: مصرف بیت المال مسلمین و در اختیار نهادن امکانات عمومی برای ساخت فیلم‌های انحرافی یا اجرای تئاترهای ضد اخلاقی و کنسرت‌های موسیقی چه صورت دارد؟

آیات عظام فاضل لنکرانی، مکارم شیرازی، بهجت: جایز نیست.

آیت الله صافی گلپایگانی: واضح است که جایز نیست و نیاز به سؤال ندارد و از گناهان بزرگ است.

آیت الله سیستانی: بر فرض ثبوت این اوصاف و لاهی بودن موسیقی، جایز نیست.^{۶۸}

ادامه مطلب در نشریه پیام دین با عنوان موسیقی ج ۵

^{۶۷}. مسائل جدید ج ۱ ص ۵۱ و ۵۲.

^{۶۸}. مسائل جدید ج ۴ ص ۱۹۹ و ۲۰۰.

فهرست

- ۱ ..... داستان خلیفه اموی.
- ۲ ..... هنر واقعی از نظر اسلام.
- ۳ ..... نظرات امام خمینی درباره موسیقی.
- ۴ ..... موسیقی را حذف کنید.
- ۵ ..... رادیو و تلویزیون باید اصلاح بشود.
- ۵ ..... اهمیت نقش ارتباطی تلویزیون.
- ۶ ..... اهمیت تبلیغات رادیو و تلویزیون.
- ۶ ..... وضعیت رسانه‌ها در زمان سابق.
- ۷ ..... موسیقی روح انسان را تضعیف می‌کند.
- ۷ ..... موسیقی در بین اخبار، غربزدگی است.
- ۸ ..... موسیقی را ترکش کنید، موسیقی هزل است.
- ۱۰ ..... نقشه‌ای برای انحراف جوانان ما.
- ۱۰ ..... موسیقی مخدر مغز.
- ۱۱ ..... رادیو و تلویزیون باید آموزنده باشد.
- ۱۱ ..... ضرورت تصفیه افراد ناسالم از صدا و سیما.
- ۱۲ ..... کار حرامی را بکنیم که چیزی را می‌خواهیم نشان بدهیم.

- ۱۳ ..... لزوم حفظ موازین اسلامی.
- ۱۳ ..... دیدگاه مقام معظم رهبری درباره موسیقی.
- ۱۴ ..... تهمتی ناروا.
- ۱۵ ..... صدا و سیما.
- ۲۰ ..... وظیفه صدا و سیما.
- ۲۲ ..... مجوزهای وزارت ارشاد.
- ۲۴ ..... وزارت ارشاد و صدا و سیما ملاک حلال و حرام نیست.
- ۲۵ ..... سازمان‌ها و نهادها.
- ۲۷ ..... تعلیم و آموزش موسیقی و سلیقه‌های شخصی.
- ۲۹ ..... منافات داشتن موسیقی با اهداف جمهوری اسلامی.
- ۳۰ ..... نیت ملاک نیست.
- ۳۰ ..... تشویق و تجلیل از نوازندگان.
- ۳۱ ..... اشتغال به موسیقی در پایگاه‌های بسیج.
- ۳۲ ..... مصرف بیت المال.

تذکر:

منابع تفصیلی موسیقی ج ۴ در انتهای موسیقی ج ۸ ذکر گردیده است.